

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D.
Inozemstvo:
Mesečno 20 D. Letno 240 D.
Oglasi: enostopna min vrsta
minut 50 para, večkrat popus

JUGOSLAV

Uredništvo:
Woltova ulica 1/A. Telefon 360
Pavšalni franko.
Ljubljana.
Plaćano do:
Licealna knjižnica

Povratak kralja Aleksandra in min. Ninčiča v domovino.

Ljubljana, 25. septembra. (Izv.) Danes ob 6. zjutraj se je pripeljal z orientnim ekspresnim vlakom iz Pariza preko Trsta kralj Aleksander, ki se vrača v prestolnico po skoraj štirimesečni odsotnosti. Ker potuje kralj inkognito, ni bilo na kolodvoru nobenega uradnega sprejema. Po kratkem postanku je vlak nadaljeval svojo vožnjo proti Zagrebu. Kralj Aleksander se je peljal v posebnem salonskem vozu. Istočasno s kraljem se vrača v domovino tudi minister za zunanje stvari dr. Momčilo Ninčič.

Zagreb, 25. septembra. (Izv.) Kralj Aleksander je došel danes dopoldne s orientnim ekspresnim vlakom v Zagreb v posebnem salonskem vozu. Ker se kralj vrača v domovino v strogem inkognito, ni bilo nobenega uradnega sprejema. Na kolodvoru sta se mu poklonila v zastopstvu pokrajinskega namestnika Demetroviča, ki se mudi v Beogradu, dva višja uradnika pokra-

jske uprave, nadalje v zastopstvu armijskega poveljnika generala Tucakovića, ki je tudi odsoten, general Srečković, potem načelnik generalnega štaba polkovnik Simović, orožniški poveljnik Radosević in policijski predsednik Urbani. Kralj Aleksander ni zapustil voza in tudi k oknu ni stopil. V svojem vozu je sprejel le generala Srečkovića. Vlak je ob 10.10 nadaljeval svojo vožnjo proti Beogradu. Kraljica Marija, ki se zadnje dni ne počuti dobro, je ostala še nekaj dni v Parizu in se potem povrne direktno v Beograd. Z istim ekspresnim vlakom sta se povrnila tudi minister za zunanje posle dr. Momčilo Ninčič ter poslanik in pooblaščen minister Nešić.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) Nocoj ob 9. je došel v Beograd kralj Aleksander, v čigar spremstvu se je nahajal tudi minister zunanjih poslov dr. Momčilo Ninčič.

Sela ministrskega sveta.

PROSLAVA DESETLETNICE BITKE PRI KUMANOVEM. — PODALJŠANJE LIŠKE ŽELEZNICE. — ZADEVO PRINCA GJORGJA REŠI KRALJ ALEKSANDER.

Beograd, 25. sept. (Izv.) Danes dopoldne se je pod predsedstvom ministra za izenačenje zakonov Marka Trifkovića vršila sela ministrskega sveta, ki je trajala od 4. do 7. Najprej so bila podana poročila o zunanjem položaju, nakar se je ministrski svet bavil s tekočimi zadevami. Izvoljen je bil odbor za svečano proslavo desetletnice slavne bitke pri Kumanovem, v kateri so dne 24. oktobra 1912 Srbi porazili Turke in jih pognali v divji beg. V ta odbor so bili izvoljeni ministri za vojno

in mornarico general Vašić, za notranje posle Timotijević, za gradbo Vukičević, za poljedelstvo in vode Pucelj in minister ver dr. Krstelj. Nadalje je ministrski svet sklenil, da se ima liška železnica podaljšati od Gračca do Pribudića. Za to progo, dolgo 45 kilometrov, je bil dovoljen kredit 73 milijonov dinarjev. Pri Orlovu v Banatu se ima zgraditi nov most. V zadevi kraljevića Gjorgja ni ministrski svet ničesar sklenil, ker se za nocoj pričakuje povratak kralja Aleksandra v Beograd.

Kritika naše zunanje politike.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) »Novi List« piše: Vest o povratku Turkov v Evropo in o skupni turško-bolgarski fronti je pri vseh jugoslovanskih političkih brez razlike strank povzročila veliko vznemirjenje. Čim se zopet sestane narodna skupščina, bo nekaj poslancev, celo iz vladnih skupin, naslovilo več interpelacij in vprašanj na ministrskega predsednika Pašića in na mi-

nistra zunanjih poslov dr. Ninčiča. Pri tej priliki bodo poslanci brezpogojno zahtevali, naj se takoj izvoli parlamentarni odbor za zunanje zadeve. V poslanskih krogih prevladuje mnenje, da se je zunanja politika v naši državi vodila doslej zelo slabo in da se v bodočnosti ne sme pustiti brez kontrole. Naša zunanja politika ne sme Jugoslavije več izpostaviti političnim porazom.

Orijentsko vprašanje.

TURKI SI NE ŽELE VOJNE Z ANGLIJO.

London, 25. septembra. (Izv.) Reuters urad poroča iz Carigrada: Sestanek angleškega generala Shottlewortha in turškega poveljnika je bil izredno prirčen. Turški poveljnik je takoj pristal na to, da se turška konvencija umakne za nevtralnno cono in je izjavil, da si kemalisti nikakor ne žele vojne z Anglijo.

GRŠKA VLADA PROGLASILA OBSEDO STANJE.

London, 25. septembra. (Izv.) Kakor javlja »Daily Mail« iz Aten, je sklenila vlada proglasiti nad Grčijo obsedno stanje in vpoklicati v Trakiji pod orožje zadnje štiri letnike.

ZAVEZNIKI VRNEJO TURČIJI JEDREN IN TRAKIJO DO MARICE.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) »Politika« piše: Danes se vrača v Beograd naš minister za zunanje zadeve dr. Momčilo Ninčič. Vladi bo podal obširno poročilo o svojih porazgovorih, ki jih je imel v Parizu in Londonu v zadevi rešitve vprašanja bližnjega vzhoda na jutrišnji seji ministrskega sveta. Vest, da so naši zavezniki, Francija, Anglija in Italija sklenili povrniti Turčiji Jedren in Trakijo do Marice, je v vseh političnih krogih zbudila zelo veliko nejevoljo. Zaradi tega pripravljajo parlamen-

tarci interpelacije in vprašanja na zunanje ministra, ki jih nameravajo staviti kot v začetku novega zasedanja narodne skupščine. Opozicija bo, kakor se doznava, zahtevala, naj se takoj skliče narodna skupščina.

GRKI BODO BRANILI TRAKIJO PRED TURKI.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) Iz Aten poročajo »Novemu Listu«, da je grška vlada odločena, braniti Trakijo v vsakem primeru. Odredila je tudi mobilizacijo novih 4 letnikov.

MUSTAFA KEMAL PAŠA IN CARIGRAJSKI SULTAN.

Carigrad, 25. septembra. (Izv.) Mustafa Kemal paša je prejel brzopojno sultana, v kateri mu častita na zmagi in ga imenuje najmagovitejšega generala. Mustafa Kemal paša na to brzopojno ni odgovoril sultanu.

LIBERALNI TURKI ZAPUŠČAJO CARIGRAD.

Carigrad, 25. septembra. (Izv.) Na Malto je na potu v Evropo dospela skupina raznih turških princov in princezin, ki so, kakor se doznava, dobili od zaveznikov dovoljenje, da smejo zapustiti Carigrad, ker utegne priti njihovo življenje v nevarnost zaradi njihovega Angliji prijaznega mišljenja.

Rusija za priznanje svojih interesov nad Carigradom.

London, 25. septembra. (Izv.) V razgovoru z moskovskim poročevalcem lista »Daily Mail« je opozarjal Karaban, zastopnik sovjetskega ljudskega poverjenika zunanjih poslov, da se nahaja v arhivih bivšega ruskega zunanjega ministrstva med vojno sklenjena tajna pogodba, v kateri so obljubila za-

vezniške države Rusiji popolno suverenost nad Carigradom in morskimi ožinami. Rusija sedaj ne zahteva take suverenosti, vendar pa vztraja pri tem, da se njeni interesi priznajo. Ona zahteva, da se vprašanje bližnjega vzhoda ne reši brez njenega sodelovanja.

NOVE KOMUNISTIČNE ORGANIZACIJE.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) »Balcan« javlja: Po informacijah iz mi-

strstva za notranje stvari je vlada razkrla v nekaterih krajih nove komunistične organizacije.

VLADNA KRIZA NEIZOGIBNA.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) »Balcan« piše: Vladna kriza je neizogibna. Težko je reči, kako se bo rešila. Stališče ministrskega predsednika Pašića je zelo omajano in ni izgleda, vsaj za sedaj, da bi on ali kak drug politik radikalne stranke mogel sestaviti novo vlado. Spletke so se okrog Pašića, posebno zadnje čase tako zgostile, da postane žrtve skritega boja, ki se vodi proti njemu.

BEOGRAJSKI VSEUČILIŠNIKI PROTI NACIONALISTIČNIM ORGANIZACIJAM.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) Vseučiliška omladina je imela včeraj dopolne na univerzi shod, na katerem je obsojala delovanje nacionalističnih organizacij. Govorniki so naglašali, da so te organizacije namesto vzvišenih nalog nadele cilj, izvajati teror na račun današnjega režima. Vsi govorniki so najstrožje obsojali servilnost te omladine, ki pravi, da je nacionalistična. Na zborovanju je bil izvoljen odbor sedmih oseb, ki ima nalogo, da prihodnje nedelje skliče velik javni shod in sestavi besedilo tozadevne resolucije.

DENARJA DOVOLJ ZA IZPLAČEVANJE HAKA BOSANSKO-HERCEGOVSKIM BOGATAŠEM.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) »Novi List« piše: Med desničarskimi muslimani in vlado se je dosegel sporazum v vprašanju izplačevanja haka v Bosni in Hercegovini. Na ta način se je prepričala demisijska muslimanska ministrov Vilovića in Omerovića. Finančni minister dr. Kumanudi je nakazal agrarni direkciji v Sarajevu deset milijonov dinarjev za nadaljnja izplačila haka. Prihodnje dni dovoli nadaljnjih dvajset milijonov dinarjev.

ZADEVA UPRAVNIKA POSESTVA BELJE KRISTANA.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) Finančni minister dr. Kumanudi se je povrnil s svojega inspekcijskega potovanja na državno posestvo Belje, kjer je pregledal poslovanje uprave. Kakor se naknadno doznava, ne zahteva upravnik posestva Kristan od dohodkov veleposestva pet milijonov dinarjev, ampak okrog 800.000.

ZAGREBSKI NAMESTNIK DEMETROVIČ V BEOGRADU.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) »Politika« poroča: Zagrebski namestnik Juraj Demetrovič, ki se mudi nekaj dni v Beogradu, je posejil včeraj predsednika demokratske stranke Ljubo Davidovića in je imel z njim daljšo konferenco. V parlamentarnih krogih se zatrjuje, da je hrvatski blok pred popolnim razsodom in da se že deset poslancev Radičeve hrvatske republikanske seljačke stranke pripravlja za odpotovanje v Beograd, da se udeležijo parlamentarnega življenja in se narodne skupščine.

Borzna poročila.

Curih, 25. septembra. (Izv.) — Berlin 0.38, Newyork 534.75, London 23.66, Pariz 41.05, Milan 22.65, Praga 16.90, Budimpešta 0.215, Zagreb 1.80, Bukarešta 3.20, Dunaj 0.0075, avstrijske krome 0.00875.

Dunaj, 25. septembra. Devize: Zagreb 249.75—250.25, Beograd 999—1001, Berlin 53.60—53.90, Budimpešta 29.95—30.05, London 329.700—330.300, Milan 31.46—31.45, Newyork 74.600—74.750, Pariz 57.14—57.26, Praga 23.47—23.53, Sofija 445.50—446.50, Curih 13935—13965. — Valute: Ameriški dolarji 74.225—74.525, bolgarski levi 410—414, nemške marke 53.75—54.75, angleški funti 329.200—330.000, francoski franki 56.55—56.85, italijanske lire 2112.50—3127.50, dinarji 988—992, romunski leji 459—461, švicarski franki 13850—13910, čehoslovaške krome 2335—2345, madžarske krome 29.70—29.90.

Zagreb, 25. septembra. Devize: Dunaj 0.09—0.096, Berlin 4.75—5.05, Budimpešta 2.54—2.94, Bukarešta 39—41, Italija 278.50—283.50, London 293—299, Newyork 66.50—67.50, Pariz 504—512, Praga 213—217, Švica 1240—1260, Varšava 0.93—0.097, češkoslovaške krome 206—214, angleški funti 285—297, češkoslovaške krome 206—214, angleški funti 285—297, francoski franki 487—503, nemške marke 4.85—0, romunski leji 40—0, švicarski franki 1220—1260, italijanske lire 271—281, poljske marke 0—92.

Orijentsko vprašanje in naša zunanja politika.

Sedanje orijentsko vprašanje je klasičen primer, kako se naj dela zunanja politika države. Recimo kar odkrito, tudi naša zunanja politika!

Če premostrimo zunanjepolitične zapletitjave, ki so se reševale na konferencah v Genovi, Haagu, Parizu in Londonu od 1. 1919. dalje, vidimo, da so se z veliko opreznostjo izbegavale končne in enostavne rešitve ter da obstoja zunanjepolitična modrost prizadetih držav v tem, da se neprestano opredeljujejo, izjavljajo, medsebojno vznemirjajo in oplajajo z nepričakovanimi problemi. — Taka zunanjepolitična taktika je za velike države murna in dosledna, ker se naravno ne morejo vezati na problematične rešitve, katere se potrjujejo morebiti pri enodnevnem pogledu na politične položaje evropskih držav, ki pa nikakor ne vzdržijo trajne kritike.

Opredelitev pravih interesov posamezne države je sila težka, in zunanjepolitična modrost zapadnih državnikov stremi za tem, da se medsebojno izogibljajo in z odvzetim tehtanjem iščejo rajši oprezne korake naprej, kakor pa odločne programe za bodočnost. Položaji so vse preveč komplicirani, kakor da bi posamezni državnik mogel in smel izpostaviti usodo svoje države enemu ali drugemu prenatrženemu stališču. Zato je tudi tako težko reči, kaj pravzaprav hoče Italija v Orijentu, kaj Francija in kaj končno Anglija, dasi se kažejo neke temne konture njihovih zunanjepolitičnih težej.

Kakor pa je opredeljenost tega zunanjepolitičnega ukrepanja meglena, tako je bajno to delovanje s stališča aktivnega sodelovanja in nadvse marljive in najdljivosti lastnega uveljavljanja.

Eno in drugo se tako lepo razvidi na delovanju češke zunanje politike, posebno pa na tem, kar je dr. Beneš storil za ugled in veljavo češkoslovaške republike. Gotovo so tukaj zvezne pogodbe in so v glavnih obrisih znani stvarni razgovori državnikov male antante. Vendar to še dolgo ne bi bilo priborilo češkoslovaški republiki tiste zunanjepolitične veljave, ki jo danes uživa. Ta gre na rovaš izredno spretnosti agilitnosti zunanje ministra dr. Beneša, ki se je znal vrniti k razpravi ne samo srednjeevropskih vprašanj, temveč tudi k obravnavanju kočljivih splošneevropskih položajev. Znana je intervencija dr. Beneša tik pred genovsko konferenco, ko se je pripeljal v London, da zazna za točen dnevni red tega pomembnega diplomatičnega zbora letošnje pomladi, in kako je tedaj izravnal oziroma potolažil francosko nezaupanje napram Angleški.

Vprašanje zunanjepolitične veljave je tesno zvezano z ugledom države in pa s spretno zunanjepolitično aktivnostjo. Vsaka država mora gledati, da najde čimveč prilik, govoriti na skupnih mednarodnih diplomatičnih zborih, da se jo pritegne k razpravam čim češče, da se vrine in da odkrije interese, dozdevne ali pa tudi stvarne, pri še tako oddaljenih predmetih. Radij lastnega zunanjepolitičnega delovanja se mora raztegniti čim dalje in širše. Mi se ne smemo brigati samo za Albanijo in Avstrijo, za nerešena vprašanja reškega pristanišča in dalmatinskih šolskih konvencij in za splošno situacijo v okvirju male antante. Vsa ta vprašanja so seveda velevažna in predpostavljajo še večjo delavnost našega zunanje ministra, še več intervjuov, zunanjepolitičnih govorov v narodni skupščini in pa tokave politične dijalektike. Glavno pa je vmešavanje in sodelovanje!

V tem pogledu je grajati počasnost našega zunanje ministrstva, ki se je takorekoč moralo porinuti med udeležnike orijentske konference.

In vendar ima Jugoslavija v vprašanju Carigrada in dardanijskih ožin nasledovati interese velikega ruskega naroda, ki sedaj trenutno ječi pod zunanjo-politično kratkovidnostjo ruskih sovjetov. Tukaj imamo enkrat krasno priliko, graditi si pot do zaslombe ruskega naroda in njega moči v bodočnosti. Ne gre toliko za javne in opredeljene načrte, kakor za zunanjepolitično aktivnost, ki naj pokaže na jugoslovanske interese tudi tam, kjer niso zvezani z našimi neposrednimi mejami in sosedji.

Jugoslaviji je namenjeno, da dominira politiko Balkana. Če bo to izprevidela in znala spraviti v sklad interese ruskega gospodarstva in države s svojimi v bližnjem Orijentu, tedaj bo zadobila tudi na Jadranu tisto veljavo, ki ji pritiče in ki si jo želimo s srčno krvjo.

Morebiti niso v zmoti tisti, ki pravijo, da pelje naša pot na Jadran in proti Italiji preko Carigrada in Moskve!

Seja društva narodov o maloazijskih beguncih in prostituciji.

Zeneva, 25. septembra. (Izv.) Na današnji plenarni seji društva narodov je bil sprejet predlog, naj se zviša število nestalnih članov sveta društva narodov od 4 na 6, in sicer je glasovalo za predlog 35 zastopnikov, dočim je bila Holandska zoper ta predlog. Lord Balfour je nato sporočil, da nasleduje Anglija usodo beguncev iz Male Azije z velikim zanimanjem in sočutjem. Ako bodo pomagale vse zaveznške države, je Anglija pripravljena plačati 50.000 funtov sterlingov, da se akcija v pomoč beguncem izvede

uspešno. Dr. Nansen je pozval vse vlade, naj se ravna po vzgledu Anglije, zakaj pomožna dela so zvezana z velikanskimi stroški. Gospa Coomb Tennen (Anglija) je nato poročala o trgovini z ženskami in deklicami v Irani in o posegih zastopnikov Indije, Avstralije, Poljske in Španije. Poročilo je bilo odobreno in sprejeta je bila resolucija o omejitvi prostitucije, pri čemer se je Španija odrekla glasovanja. Prihodnja plenarna seja se bo vršila jutri. Bavila se bo z vprašanjem razorožitve.

DEMANTI ROMUNSKIE MOBILIZACIJE.

Bukarešta, 25. septembra. (Izv.) Romunska vlada kategorično demantira vesti, ki jih razširjajo nekateri listi, češ, da je odredila mobilizacijo svoje armade.

POLJSKE DAJATVE SOVJETSKI RUSIJI.

Varšava, 25. septembra. (Izv.) Na temelju mirovne pogodbe, sklenjene v Rigi, izroči Poljska sovjetski Rusiji 1500 železniških vagonov in 120 lokomotiv.

BRODOVJE ANGLEŠKIH PODMORNIC V SREDOZEMSKEM MORJU.

London, 25. septembra. (Izv.) Kakor poročajo »Times«, je bilo v Sredozem-

ske morje odposlano drugo brodovje podmornic, katere vodi vojna ladja »Malaga«.

RAZBIT SHOD RADICEVEGA AGENTATA V SARAJEVU.

Beograd, 25. septembra. (Izv.) »Novi List« poroča iz Sarajeva: Včeraj je imel tukaj Radičev profesor Stefan Jankulović shod, na katerem je govoril proti beograjski vladi, proti današnjemu režimu in proti kralju. Dejal je, da narod noče imeti več monarhije, ampak edinole republiko. Srbija, je rekel, nam je vzela vse, kar smo imeli. Nacionalistična omladina je vsled izvajanja govornika razbila zborovanje. Profesor Jankulović je moral pobegniti s shoda.

Mala antanta in orijentsko vprašanje.

Neki francoski žurnalista je pod psevdonimom »Danubius« izdal brošuro, ki je pravzaprav naslovljena na narode držav, ki tvorijo malo antanto. Brošura nosi naslov »La petite entente et l'Orient« (mala antanta in orijent) in kaže že s tem naslovom, kaj ji je vsebina. Pisatelj skuša dokazati v svoji brošuri, da je današnji kritični položaj na Balkanu in v Mali Aziji stvarila Nemčija s svojimi intrigami v svrhu, da bi si ob vseobčnem prevratu zopet pridobila svoje prejšnje stališče. Namen te brošure in posebno te nedokazane trditve je, prepričati malo antanto, da se njeni interesi na Balkanu in v bližnjem Orijentu popolnoma krijejo s francoskimi interesi. Spis konča s sledečim pozivom:

»Narodi male antante odprite oči! Dan, ko bodo Turki znova položili svojo destruktivno roko na evropsko zemljo, ta dan bo pomenjal novo ero zmešnjav in nevarnost za one države, v katerih naj bi zmaga zaveznikov za večno vstvarila mir. Roka Nemčije, oslabljena po porazu, se znova steguje proti vzhodu, da bi nam iztrgala plovce skupne zmage.«

Ce vemo, da ima francoska žurnalista vpogled v vse delovanje francoske vlade, potem ne moremo dvomiti, da je omenjeni »Danubius« prav gotovo vedel, da je ravno Francija ona vesela, ki do skrajnosti protežira Turke in ki jih je bogato založila z vsemi vojnimi potrebščinami. Francija je šla še celo tako daleč, da je z angorsko vlado sklenila pogodbo, ki v gotovih vprašanjih naravnost nasprotuje sev-reški mirovni pogodbi. Ta pogodba je seveda že itak napeto stanje med Anglijo in Francijo še poostila.

Ce francoski žurnalista poziva narode male antante, naj odpro oči, je storil to menda zato, da bi jim Francozje lahko natrosili vanje več peska. Ker popolnoma jasno je, da je poraz Grške zmaga Francije in da je torej ravno Francija zakrivila nevarnost, da stopijo Turki zopet na evropska tla.

Tendenciozno pisanje francoskega žurnalista pa nas seveda ne sme zape-ljati, da bi kratkoma zavrnili franco-sko politiko v orijentu. Oglejati si mo-ramo najprej glavno vprašanje v tem grško-turškem, ali skoro bolj anglo-sko-francoskem sporu in šele po njegovi pravilni presoji se lahko odločimo za eno ali drugo smer. To glavno vpraša-nje je nedvomno vprašanje morskih

očin. Anglija je na konferenci v Parizu ki se je pred kratkim vršila, skušala pridobiti zavezništvo za oboroženo ob-rambo Dardanel in Bospora pred Tur-ki, pa je ostala osamljena. Zavezništvo se zedinilo le v tem, da se skliče po-sebna mirovna konferenca za rešitev orijentskega vprašanja, na katero bo-djo pozvane tudi Jugoslavija, Rumun-ska, Japonska, Grška in Turčija. Ni verjetno, da bi se Anglija osamljena spustila v boj s Turki in vse kar lahko prinese omenjena konferenca, je ne-vtralizacija morskih očin. S tem bi bila naša vlada lahko tudi popolnoma za-dovoljna.

Drugo vprašanje, na katero se mo-ramo ozreti, predno določimo naše sta-lišče k orijentskemu vprašanju, je tur-ska zahteva po Trakiji. Dasi bi se nas teritorialna zguba ne tikala, vendar bi lahko prihod Turkov v Evropo pomenil začetek — tukaj ima gori omenjeni Francoz prav — novih zmešnjav na Balkanu, kjer bi zopet govorile puške in topovi. Ze vsled tega mora naša vlada storiti vse, da se to prepreči. In če stopi v vprašanje morskih očin na stran Francije, mora stati v slučaju, da bi šla Francija tako daleč, da bi for-sirala prihod Turkov v Evropo, odloč-no na strani Anglije.

Pri rešitvi orijentskega vprašanja na gori omenjeni konferenci pa pride v poštev še Rusija, ki dosedaj ni po-vabljena. Kakor znano, je Rusija skle-nila zvezno pogodbo s Turčijo, v ka-teri neki pasus določa, da mora pri rešitvi orijentskega vprašanja sodelovati tudi Rusija. Antanta se sicer za to pra-vico Rusije ne briga dosti, toda če bo Turčija in Rusija vztrajala na svoji zahtevi, skoro ni dvoma, da bo tudi Rusija govorila svojo besedo. Vojaški krogi okoli Trockija že zvenikajo s sabljo v upanju, da jim bo težka situacija Anglije in splošni mednarodni po-ložaj pripomogel do priznanja sovjetske vlade in do mednarodnega posojila, ka-terega so zaman skušali doseči v Ge-novi in Haagu.

Gotovo je, da se orijentsko vpraša-nje brez sodelovanja Rusije ne da kon-čnoveljavno rešiti. Ker ima naša drža-va in z njo vsa mala antanta velik in-teresa na tem, da na orijentu že enkrat zavladala definitivni mir, bo morala tudi v tem vprašanju z diplomatično spret-nostjo doseči, da udeležba Rusije ne bo izpadla na nieno škodo.

šisti ustavili kolportazo socialističnih listov ter diktirali način pisave nasprot-nih listov. Italijanskemu senatorju Ru-finiju so zapretili, da se mora v teku 48 ur izjaviti, ako prevzema nadaljno odgovornost svojega lista, ker se bo sicer »osebno seznanil z metodami ita-lijskega fašizma«. Vsled takega po-litičnega razkorajenja fašistovskega gibanja so vzrastli voditelji fašizma rogov in nedavno je njih vodja Musso-lini govoril o bližnjem pohodu proti Rimu ter o direktnem prevzetju rimske vlade. Zanimivo je tudi, da so po po-slednjem izjavljenem štrafku začele prehajati kar cele socialistične stro-kovne organizacije k fašizmu, pričaku-joč pri njem boljše gmočno oporo. V glavnem stoji sedaj italijanski fašizem na vrhuncu svoje slave in zmage. — Manjka mu samo še formalno prevzet-je vlade, kar se bo prejšlejši zgodilo to jesen ali zimo. Tedaj pa bo naenkrat stal pred ogromnimi nalogami zavoze-nega italijanskega gospodarstva, pred težkimi finančnimi vprašanji in social-ko krizo, ki mu jo bodo izzvale lastne fašistovske strokovne organizacije. — Bojni idealizem mladih fašistovskih pripadnikov bo izginil, na njegovo me-sto bo stopila skrb za dnevne državne, komunalne in javne posle. Jake strah-o-vlade, ki bodo sledile fašistovskemu prevzetju italijanske države, pa še dol-go ne bodo pomenile strokovnih in pa-metnih državnih uprav. Za eno in drugo je treba povsem ločenih razpoloženi duha, ki jih pa italijanski fašizem nima.

Kot nekako predznamenje vsega te-ga se zopet oglašja fašistovsko nasilje

na Primorskem. Preteklo nedeljo so ustanovili nekateri domači odpadniki, po večini pa tuji, pritepeni krušni odje-dalci iz Kalabrije, ki prebivajo po imo-viteljskih občinah Goriške, fašistovske krožke. Sam prosihi tržaški vodja pri-morskih fašistov, posl. Giunta je prišel v Kojsko in Števerjan, da otvori s sla-vnostnimi govori nove fašistovske po-stopanke janičarskega raznarodovanja. Povzpel se je celo do odkritega prizna-nja, da je on tisti, ki je pred dvema le-toma upepelil tržaški Balkan in s tem namignil na metode primorskega fašizma napram našemu narodu, ako se noče podvreči krotki italijanizaciji. Se-daj pa poslanec Giunta pripravlja na-daljnji pohod proti primorskim Sloven-cem. Zapretil je tržaški »Edinosti«, da jo uniči, ako ne preneha pisati na do-seđanji način, to se pravi, v narodnem duhu primorskih Jugoslovancev. V tej pretnji se zrcali najnovejši obrat fašis-tov proti našemu življu na Primor-skem. Ta je v tesni zvezi s splošnim položajem fašizma v italijanski javno-sti, ki hoče pred nastopom vlade po-mesti z vsemi svojimi, oziroma dozdev-nimi nasprotniki ter ukloniti z nasiljem vsako politično in narodno nasprotno prepričanje.

Toda tudi to ne bo zlomilo našega jugoslovanskega naroda na Primor-skem. V teh ljudeh je preveliko svetega narodnega duha in jugoslovanskega upanja, zavestnega in nezavestnega, da bi jih mogle streti požigalne, bestialne metode tržaških fašistov. Prišel bo dan obračuna, še predno ga bodo nađe-fali.

vič prosi — piše o tem »Slobodna Tri-buna« — da se mu zaračuna v njegovo državno službo 18 let, 3 mesece in 19 dni. Poleg vse skrbi za narod in drža-vo, patriotizma in velikih dohodkov, od katerih bi se moglo dosti prišediti, je on kljub vsem težavam državnih financ pohitel, da se zavaruje na držav-ni račun. On je na osnovi tega zakona prvi izvršil juris na državno blagajno kot narodni delavec.

Gospodarstvo

Češkoslovaška krona in dinar.

Zirski list »Finanz revue« je pri-nesel pod gornjim naslovom sledeči članek:

»Kakor smo predvideli že pred le-tom dni, kurz češke krone še vedno ra-ste (tedaj je bila češka krona vredna 19 pfenigov), danes pa je 100 čeških kron vrednih preko 16 frankov. Tudi depoziti se pri češkoslovaških bankah večajo, tako, da se more smatrati, da je prestalo prejšnje pomanjkanje kre-dita v Češkoslovaški. Vlada skuša z vsemi silami v interesu izvoza češkoslo-vaške industrije na tujih tržiščih usta-viti naglo skakanje češke krone. Vse-eno pa je ona danes vredna 2500 avst-ron, 600 madžarskih, 500 poljskih mark, 40 nemških mark. Češka krona je vsled svojih sosedov tako ogrožena, kakor je že dolgo ogrožen švicarski frank na škodo svoje izvozne industri-je vsled nizke valute svojih sosedov. Mi (Švica) nismo podlegli v tej krizi, a tudi Čehi bodo znali prebresti te-žkoče, ki jih povzroča dobra valuta. Vlada izkorišča prilike s tem, da po-večuje gotovino v zapadno-evropski valuti. Kakor izkazuje bilanca praške bančne centrale od 16. avgusta, znaša papirna cirkulacija 9713 milijonov, če-mur je treba prišteti 11.266 milijonov žiro-obvez bančne centrale. Njihova podlaga v zapadno-evropski valuti znaša 161,5 milijonov in v zlatu 718 milijonov; po tem znaša pokritje 2330 milijonov t. j. preko 20 %. Ko je sen-zacionalno skakanje pričelo, je znašalo pokritje 13 %.

Kljub temu je vrlo lahko mogoče, da najde češka vlada pot in način, da usta-vi skakanje krone, ki preti prebrniti vse njene kalkulacije. V Mariborski Laznihi sta se pogajali češkoslovaška in jugoslovanska vlada in izgleda, da se bo podvzela kreditna transakcija v velikem obsegu v korist Jugoslavije, kar bi ustavilo skakanje češke krone. Jugoslavija je že dobila iz Amerike po-sojilo v iznosu 100 milijonov dolarjev; s tem je omogočeno, da prične škakati cena dinarju, ki se ga povsem neopra-vičeno premalo ceni. Dinar stoji danes tam, kjer je stal pred letom dni češka krona. Vsled ameriškega kredita se more z tiskanjem bankovcev prestati za dve leti. — V ostalem pa to tiskanje nikdar ni bilo veliko, ker se more cir-kulacija pet milijard papirnatega denar-ja pri 13 milijonih prebivalstva nazvati skromna, ker je ona na posameznega prebivalca dvakrat večja kot v Švici, a samo za polovico cirkulacije v Fran-ciji.«

+ Prodaja jelovih desk. Uprava graščine Snežnik, pošta Stari trg pri Rakeku, bo prodalo dne 30. septembra t. l. ob deseti uri dopoldne 800 kubičnih metrov jelovih desk potom ofertalne licitacije. Predmetni oglaš je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljub-ljani interesantno na vpogled

Politične vesti

Wrangel se še vedno giblje.

Beograjsko »Videlo« objavlja neka-tere dokumente, kateri so bili objavljene v glavnem organu bolgarske vlade. V teh dokumentih, ki so naslovljeni na generalleutnanta Müllerja, ki se nahaja na Bolgarskem, na generalmajorja Martinova, ki zapoveduje ruskim četam na Galipoliju, in na komandanta prvega armadnega zbora, daje Wrangel navo-dila svojim častnikom, ki se nahajajo na Bolgarskem. Iz njih je razvidno, da gre cela akcija za vzpostavitev mo-narhije v Rusiji. Iz njih je tudi razvid-no, da so si ruski monarhisti izbrali za svoj sedež Jugoslavijo in Bolgarijo, kjer so hoteli potom prevrata postaviti se-bi prijazen režim. Vsled neuspeha, ka-terega so pri tem doživeli, je sicer ak-cija nekoliko zastala, toda ni prenehala. To dokazuje že delovanje Wranglovo, ki je pred kratkim inšpiciral ruski ta-bor v Ljubčevu in ob tej priliki držal navduševalec vojni govor, v katerem je povedal, da bomo Slovani zmagali. Kot vidimo torej, zatrdila naše vlade, da je Wrangel v naši državi samo pri-vatni človek, ne drže in moramo biti napram wranglovcem še vedno zelo oprezni.

Poslopje za mariborsko oblast kupljeno.

Pod tem naslovom prinaša sinočnji »Slov. Narod« sledečo vest, ki jo radi značilnosti postopanja naših državnih funkcionarjev ponastikujemo v celoti: »Državni erar je kupil tri Kokoschine-gove hiše v Mariboru, v katerih se naj nastani mariborska oblast. Odlok, s ka-terim se je finančni prokuraturi v Ljub-ljani dalo pooblastilo za nakup teh hiš, nosi podpis ministra za socialno politiko, dr. Žerjava. Kokoschinegove hiše so zgolj stanovanjske hiše, zato bo z nakupom teh hiš na stotine ljudi na ce-

sti, kar povzroči med njimi vihar ogor-čenja. Kakor čujemo, bi bil erariju na razpolago za eventualni nakup tudi mariborski »Narodni dom«. Zakaj se je erar odločil nakupiti hiše od Nemca Kokoschinega, nam ni znano. Pravijo, da je bila kupčija zelo ugodna, ker je Kokoschineg rabil denar. Za vse tri hiše je država dala šest milijonov kron. Hiše so namenjene samo za uradne prostore. V to svrhu jih bo treba teme-ljito prezidati, kar bo stalo najmanj še 10 milijonov. Treba bo pa skrbeti tudi za stanovanja uradništva. Kje se bodo ta stanovanja dobila, ko bo itak zbog nakupa imenovanih hiš na cesti več sto ljudi, je vprašanje, ki ga bo treba šele rešiti. Pripominjamo, da o tem nakupu ne ve nihesar ne pokrajinska uprava, ne okrajno glavarstvo v Mariboru. Vse je bilo uprizorjeno pod roko, kakor je to v zadnjem času pri nas običaj.«

Narodni delavec . . .

Imamo zakon o uračunavanju služ-benih let onih uslužbencev, ki so delo-vali za narod v stari Srbiji, Macedoniji in v drugih krajih države pred posled-njimi vojnami. Na podlagi tega zakona je poslal g. Sv. Pribičević parlamentu — kakor poroča »Radikal« — prošnjo, da se mu vstejejo leta, v katerih je de-loval, kakor pravi, za osvobodjenje in ujedinjenje in sicer popolnoma v pra-vico srbske državne politike. V tej proš-nji navaja, da je deloval kot profesor v Pakracu, Karlovcu, kot glavni ured-nik »Srbobrana«; dalje navaja, da je bil ob izbruhu srpsko-avstrijske vojne zatvoren; deloval je nadalje kot narod-ni poslanec srbsko-hrvatske koalicije na Hrv. Saboru in kot prvi predsednik Nar. Veča v Zagrebu. Vsled tega prosi, da se mu vsa ta časa, t. j. od 1. septemb. 1899 pa do 20. decembra 1918 prizna kot čas državne službe. G. Sv. Pribiče-

Italijanski fašizem in Primorje.

Znane so posamezne etape in do-življaji primorskega naroda pod Italijo od preobrata dalje. Najprvo kruti in nstrahujoči režim vojaške diktature, nato požigi in ponižanja po fašistov-skih tolovajih, končno parlamentarni režim, ki je nekoliko omilil pogoje jav-nega narodnega življenja in omogočil razmah optimizma in upanja na boljše bodočnost.

Fašistovsko premirje pa je bilo v tesni zvezi s splošnim parlamentarnim in političnim položajem fašistovske stranke. Ko so fašistovski poslanci, po številu neznatna peščica, vkorakali v rimsko zbornico, so začeli s kričavimi govorniki izpadati proti komunistični stranki in branili z lističjo spretnostjo svoje krvave, bratomorne požige de-lavskih domov. Fašistovsko gibanje pa je začelo pridobivati na političnem po-menu in organizacijski razsežnosti in to v prvi vrsti vsled notranjega razdora velikih socialističnih mas italijanskega

naroda in socialističnih voditeljev sa-mih. Nevarnost komunizma in nasilne revolucije še ni bila odstranjena. Fašiz-em si je nadel visoko nalogo, zaščititi I alijo pred sovjetsko diktaturo, dobil je zaslonbo italijanski vlad in s tem uspel reorganizirati vrste svojih pri-stašev na militaristični podlagi.

Tako je postavil na noge veliko ar-mado, ki je opremljena s konjenico, na-padalnimi oddelki, strojnimi puškami, lahkim topovi, letali, brzoljavno službo in tajnim generalnim štabom. Ves ta aparat je stopil na plan pri zadnji ve-liki generalni stavki italijanskega pro-letarijata, ki se je vsled fašistovske in-tervencije popolnoma izjalovila. Delav-stvo so fašisti batinali, upepelili jim do-move, pognali jih z brahijalno silo na delo, odstavljali socialistične župane, itd. Danes je v Italiji delavska stavka popolnoma nemogoča. Socialistične trdnjave, kakor Torino in Milano, so neslavno pale. Dogodilo se je, da so fa-

Dr. Joža Glonar:

Prva lastovka.

»Um Maria Geburt ziehen die Schwalben fort« pravi bavarska kmet-ska regula in ker smo zdaj ravno v teh časih, ko se selijo ti ljubki rekviti-zi naše starejše patriarhalne lirike v toplejše kraje, se bo temu ali onemu zdel napis tega listka vsaj času nepri-meren. Toda mi ležimo itak bolj na jugu ko Bavarci in živimo v časih, po-dobnih onim, ko je ležal znani šalivcec hodža Nasredin na smrtni postelji. Ko so ga prijatelji vprašali, ali ima glede svojega pogreba kako posebno željo, je rekel, naj ga v grobu položijo na trebuh! Kako? Zakaj neki? Zdal — je odvrnil šaljivi hodža — bodo kmalu prišli časi, ko se bo vse obrnilo narobe in takrat bom že tudi jaz prišel v pravo lego.«

Zdal, ko se selijo lastovke od nas v toplejše kraje, je priletela k nam pr-va lastovka tam doli iz Belega Grada, ki kaže, da gre svet res narobe. Vsaj v onih mejah, ki oklepajo takolimenovano »Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev« ali tudi »Esseaccasse«, kakor ji tu in tam pravijo naši ljubez-njivi sosede na zapadu, Avtonomistični strup, ki je doslej zastupljali samo prečanske kraje, je očitno segel tudi že preko Drine. Najvidnejši in dovolj značilen efekt je dosegel v našem stol-nem mestu in pri tem sta mu stala ob- strani naša najvišja prosvetna korno-

racija in naš najvišji prosvetni funkci-onar, sam g. minister prosvete. Izšel je namreč kot 8. izdanie »Učiteljske knjižare« v Beogradu z letnico 1922 »Zemljepis kraljevine Srbije za učnike III. razreda osnovnih narodnih škola. Sedmo izdanie.« Napisal ga je učitelj Dim. J. Sokolović. Na ovitku in na na-slovni strani nosi tehtno opazko: »Ovaj je udžbenik odobren od Glavnog Pro-svetnog Saveta i g. Ministra Prosvete ONBR. 26.899 ove god.« Da ne bo no-bene sumnje, da je ta knjižica mogoče kak separatističen hrvaški ali avtono-mističen slovenski podvržek, omenimo še, da je ni natisnila niti zagrebška »Dionička tiskara« niti ljubljanska »Deliška tiskarna«, ampak »Moderna Štamparija «Vuk Karadžić«. — Kralja Petra 9. — Beograd.«

Knjižica obsega 60 strani, natisnje-na je na čednem papirju s črkami, ki se zdijo nekoliko prevlelike, in ima tudi precej še dokaj dobro izvršenih ilustra-cij. Na prvih desetih straneh razlaga pisec splošne geografske pojme, na enajsti strani pa začne pod naslovom »Kraljevina Srbija« s podrobnim opi-som one oblasti, ki sicer ni predvidena — da govorimo enkrat tudi v politič-nem žargonu — v vidovdanski ustavi, ki pa so si jo očitno zamislili beograjski avtonomisti. Opis se začne s sle-dečim uvodom: »Naša ožja domovina je kraljevina Srbija. Mi vsi ljubimo svojo domovino, zato pa je tudi treba, da čim več vemo o njej. Da pa jo laž-je in hitreje preučimo, smo jo razdelili

po enajstih obvodih rek: Kolubare, Save, Drine in Lima, Zapadne Morave in Ibra, Južne Morave, Nišave, Velike Morave, Donave, Timoka, Vardara in Drima s Skadrim jezerom.« (Velike začelnice stavim sledeč originalu in ne Brezniku!).

Reke teko kakor jim je ukazal Bog in se ne brigajo za sklepe parlamentov in kongresov. Enaka je z gorovjem in ljudmi, ki so nasejani okoli njih. Zato ni v takem geografskem opisu nobenih kočljivosti ne za avtonomista, ne za centralista. Težkoče — vsak začetek je težak, toda počasi bo že šlo! — se začnejo šele proči koncu knjižke, tam na 57. strani, kjer pride na vrsto »Dr-žavna uprava«. Vsak avtonomist bo v sledečem s sočutjem bral, kako težavno je njegovemu beograjskemu kolegu lan-siranje med avtonomistično in ustavno terminologijo. Poglejmo, kako je to te-žavno uganko rešil; mogoče se bo o priliki dalo kaj porabiti.

Torej: »Srbija je sestaven del Kral-jevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki ima svojega vladarja — kralja. Naš vladar je Kralj Aleksander I. Iz roda Karadjordjevičev. Pri upravljanju mu pomaga 16 ministrov. Zakone izdeluje Narodna Skupština. Zakoni veljajo te-daj, kadar jih Narodna Skupština izde-la in kralj potrdi. Poslance za Narodno Skupštino voli narod. V Srbiji se vlada po Ustavu. Ustava je glavni in temeljni zakon, po katerem se potem drugi zakoni izdajajo«. Kar sledi, bom po-stavil v originalu sem, da bo bolj um-

ljivo: »i upravljaju i vlada i Narodna Skupština«.

Sledita »Grb, zastava Kraljevine Srbije«. »Vsaka država ima svoj dr-žavni znak, ki se zove grb. Tudi Kral-jevina Srbov, Hrvatov in Slovencev ima svoj državni grb — dvoglavega belega orla z razpetimi krili in kro-nano glavo. Vanj so sprejeti grbi Sr-bije, Hrvatske in Slovenske. Grb je le-po okrašen s pliščem, nad katerim je zopet krona s križcem na vrhu. Zastava je vojaško znamenje, pod katerim se vojniki zbirajo in prisegajo zvestobo in udanost svojemu kralju, da bodo za njega in Domovino dali tudi življenje. Zastava je tudi v mirnem, posebno pa v vojnem času svetinja, okoli katere se zbirajo vojščaki. Vsak polk in bataljon ima svojo zastavo, ki jo morajo čuvati kot dragoceno svetnjo, ki jim jo je po-veril Kralj. Za časa vojne nosi zasta-vo vedno najhrabrejši vojak, ki jo nosi pred svojim polkom ali bataljonom, in vsak vojak tega polka ali bataljona gre za zastavo. Srbski vojak ne sme zapu-stiti zastave, in če bi tudi padel, ker ona predstavlja čast kralja in domovi-ne. Vsi mi moramo dajati čast zastavi in jo pozdravljati s tem, da se pred njo odkrijemo.«

Glede administrativnih oblasti pravi beograjski avtonomist sledeče: »Da je vsakega življenje in imetje varno, za-to so potrebne oblasti in sodnije. Naj-večje oblasti in sodnije se nahajajo v prestolnici Kraljevine Srbije. V vsakem okrožnem mestu je grovstopeni sud, ki

sodi prebivalce onega okrožja in okro-žni načelnik, ki okrog upravlja. Vsak srez ima svojega sreznega starešino in občina svoje občinsko sodišče.« (Tu in tam puščam terminologijo originala, saj tudi v prevodih iz Cezarja ali Ta-cita puščamo besede kakor konzul, tri-bun, pretor i. t. d.) Glede administra-tivne razdelitve pravi pisec, da je »Kra-levina Srbija razdeljena na 17 oblasti in 29 okrogov«. Naštevane si lahko prihranimo. Cerkveno je »Kraljevina Srbija, razdeljena na sedem eparhij: beograjsko, šabačko, žičko, niško, to-močko, skopljansko in prizrensko. Po-glavarij eparhij se zove episkopi. Najstarejši se zove patrijarh in on je poglavar cerkve v celi Kraljevini Sr-biji.« V vojaškem pogledu je Kralje-vina Srbija razdeljena na divizije: do-navsko, drinsko, šumadijsko, morav-sko, timočko, kosovsko, vardarsko in bregalniško.«

Iz vseh teh citatov je pač dovolj jasno, da je ta drobna knjižica, name-njena učencem po ljudskih šolah »Kra-levine Srbije«, na vso moč zanimiv polaj. Posebno tehtnost ji daje dvoje. Prvič jo je aprobiral Glavni Prosvet-ni Svet, ona najvišja posvetovalna korporacija, ki je v Srbiji pred vojno dajala nasvete in imenja srbskemu mi-nistrstvu prosvete. Po končani vojni pa je via facti in s konsenzom central-ne vlade razširila svojo kompetenco na vse ozemlje »Kraljevine Srbov, Hrvat-ov in Slovencev«, razširila vkljub te-mu, da tvorijo nie sestav skoro izključ-

Dnevne vesti.

— **Nove poštne tarife.** Po razpisu poštne ministarstva z dne 20. septembra 1922 leta se v tuzemskem prometu zvišajo poštne pristojbine, in sicer je plačati za pismo do 20 g 1 D, za vsakih nadaljnjih 20 g pa še 50 par; dopisnica navadna stane 50 p z odgovorom pa 1 D. — Tiskovine za vsakih 50 g 20 p, največ 50 p. — Poslovni papirji za vsakih 50 g 20 p, najmanj 50 p. — Vrednostna pisma poleg pristojbine za priporočeno pismo iste teže še vrednostna pristojbina, in sicer: do 100 D 1 D, od 100 do 500 D 2 D, od 500 do 1000 D 5 D, od 1000 do 2000 D 10 D, od 2000 do 3000 D 15 D, od 3000 do 4000 D 20 D, od 4000 do 5000 D 25 D. — Nakaznin do 25 D 1 D, od 25 do 50 D 1 D 50 p, od 50 do 100 D 2 D, od 100 do 300 D 3 D, od 300 do 500 D 4 D, od 500 do 1000 D 5 D. — Za povratno nakaznico, ki so dovoljena do 5000 D, znaša pristojbina do 2000 D, znaša pristojbina do 2000 D 5 D, od 2000 do 3000 D 7 D, od 3000 do 4000 D 9 D, od 4000 do 5000 D 12 D. — Izplačnina do 50 D 20 p, od 50 do 1000 D 50 p, od 1000 do 5000 D 1 D. — Ekspresnina na pismene pošiljke, vrednostna pisma in nakaznice po 2 D, za paket 5 D. — Časopisi za vsak izvod po 5 p za vsake 100 g. — Paketne pristojbine ostale neizpremenjene. — Nove pristojbine so veljavne od 25. septembra 1922.

— **Gospod Dor. Zorán** se je naselil kot praktični zdravnik v trgu Žalec, kjer ordinira v Kodretovi hiši številka 6, I. nadstropje.

— **Osrednja Zveza javnih namestnikov** in vpokojencev ima nujno sejo širšega odbora v torek, dne 26. t. m. ob 20. uri v posvetovalnici na magistratu. Ker je dnevni red nad vse važen, se pozivljajo vsi gg. delegatje, da se neje brezpogojno udeležijo. — Predsedstvo.

— **Opozorjamo na današnji oglaševanje** Potočnik, krojačnica za dame in gospe Ljubljana, Šelenburgova ulica 6, I. nadstropje.

— **Vse zasebnike, ki zaposlujejo hišne posle, kakor:** služkinje, sobarice, kuharice, pestunje, kočijaže, hlapce itd., opozorja Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, da so hišni posli v zmislu § 3 zakona o zavarovanju delavcev, razglašeni v Uradnem listu od 13. junija 1922, od 1. julija 1922 dalje zavezani obveznemu zavarovanju na slučaj bolezni in nezgode. Vseled tega se vsi taki delodajalci pozivljajo, da najkasneje do 30. septembra t. l. prijavijo vse hišne posle, ki jih zaposlujejo, v zavarovanje pri pristojnih poslovalnicah okrožnega urada za zavarovanje delavcev, da se tako izognejo kazenskemu postopanju v zmislu § 194 citiranega zakona, občutnim globam in povračilom oskrbnih stroškov. Prijavne listovine se daje pri vseh poslovalnicah proti povračilu nabavnih stroškov. Posli, ki upravljajo izključno ali po večini kmetijska dela, zavarovanju niso podvrženi. Ustna ali pisarna pojasnila se daje pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani (zavarovalni oddelci) in pri vseh njegovih poslovalnicah.

— **Pri pokojniškem zavodu za namestnike** v Ljubljani se vrše volitve delegatov za občni zbor začetkom novembra. Način volitev je razviden iz bralstva, ki izide tje dni v Uradnem listu. Šeoper pa bo dobil volilec z glasovnico tudi potreben poduk.

— **Ho le Srbijanci.** In ta kompetenca tako sestavljenega Saveta bi se naj z novim slojskim zakonom naravnost uzakonila! Tukaj pa se je enkrat Savet pošteno držal v mejah one kompetence, ki mu po njegovi sestavi v resnici in edino pristojna. Čast in slava mu!

— **Knjigo pa je odobril** tudi minister prosvete, oni minister, ki mu dajejo zašlugo, da je eden največjih tvorcev in zaščitnikov takozvane vidovdanske ustave. Pisec teh vrst je premalo jurist — kamoli politik! — a vendar se mu zdi, da je v tem aktu nekaka neskladnost. Ali je to prvi signal revizije ustave? Ali imajo tam doli mogoče celo že novo ustavo, o kateri tukaj nič ne vemo, ustavo z novimi, takorekó rektiviranimi mejami? Potem bi bila ta knjiga res nekaka prva lastovka nove pomladi. In v tem slučaju: čast in slava njej in nje piscu!

— **Ampak — vražji ampak!** — ali ni vse to na vse zadnje samo nekako varava fata morgana, zablodel anahronizem iz predvojnih časov? Bodi kar že koli: na svetu so pravice, ki avtomatično zapadejo, če se človek zanje ne oglasi. In včasih se je treba oglasiti prav krepko! Kdor pa ne črne niti besedice, se ne sme čuditi, če ga drugi na suho brijejo in na njegovi buči lesnike tolčejo. Zato bi res bilo škoda, če bi ta zanimiva knjižica ostala skrita samo med učenci »Kraljevine Srbije«.

— **Železniška nesreča.** Ko je pocestnik Petek iz Sv. Marije privozil na železniški prelaz na Ranci pri Pesnici, je v tistem hipu pridrvel brzovlak in povozil voz in konja. Petek si je k sreči rešil življenje.

— **Krvava drama.** V zagrebški okolici se nahaja župnija Odra. Pri ondornem župniku je služil več let neki ruski ujetnik. Pred nedavnim časom se je Rus oženil in odslej je vedno nadlegoval župnika za večjo plačo, kar pa mu župnik ni ugodil, ker se je hlapec vedno bolj udajal lenobi. To pa je Rusa tako togotilo, da se je nekega dne, v času, ko je župnik spal, utihtatil v njegovo sobo in ustrelil svojega gospodarja. Po storjenem zločinu je nekaj časa rovaril po vasi, nato pa ustreliš samega sebe.

— **Smrt na begu.** Dne 23. septembra popoldne je ustrelil neki graničar — Wranglovec nekega mladega, okrog 20 do 25 let starega fanta, katere identitete se še ni moglo dognati. Bežal je preko meje v Avstrijo v spremstvu še nekega drugega moškega, ki pa je srečno odnesel pete. Opozorjamo naše ljudi, naj ne hodijo brez potnih listov preko meje na nedovoljenih krajih in naj se vedno pokoravajo odredbam graničarjev, da se prepreči slične nesreče.

— **Vlom.** V trgovino Rudolfa Dergana v Laškem so v noči od 14. na 15. septembra vlomili neznan tatovi in odnesli nekaj denarja in raznega blaga za 60.000 kron.

Ljubljana.

— **Gremij trgovcev** naznanja, da se bo vršilo vpisovanje novostopivših vajencev in vajenk v gremijalno trgovsko nadaljevalno šolo v sredo, četrtek in petek, to je od 27. do inkl. 29. t. m. vsak dan od 8. do 12. ure in od 2. do 5. ure popoldne v gremijalni pisarni Gradišče 17, I. nad. Potrebne tiskovine se daje ravno tam. Zglastiti se morajo tudi oni vajenci in vajenke, ki so na poskušnji, da ne bo trpel poduk. Učni gospodari naj se drže strogo navedenih dni vpisovanja. V ponedeljek, dne 2. oktobra t. l. ob 2. uri popoldne se morajo zglastiti vsi vajenci in vajenke v I. mestni deški ljudski šoli na Ledini, kjer se jih bo porazdelilo v posamezne razrede.

— **Telepat Svengali.** V soboto in nedeljo zvečer je priredil znani telepat Svengali ob popolnoma razprodani veliki dvorani Narodnega doma dve izborni uspehi predvajanja iz telepatije, sugestije v budnem stanju in salonske magije. Prvi del večera je izpolnil telepat z reševanjem različnih nalog, ki mu jih je stavilo občinstvo pod strogo kontrolo. Gospod Svengali je vse stavljene naloge v najkrajšem času rešil z neverjetno sigurnostjo. Z neobičajno močno koncentracijo svojih misli je čital misli svojega medija z samim dotikom roke. — Drugi del večera, sugestija v budnem stanju, je vplival na občinstvo zelo razvedrilno. Telepat si je podvrnil volje občinstva v dvorani. Sugeriral je nekatere uredije, ki so potem po njegovi volji počenjale najkomičnejše stvari. Občinstvo je bilo z izvajanjem Svengalija, ki je uvodoma na kratko raztolmačil telepatije, sugestije in hipnozo, nadvse zadovoljno. Na splošno željo, in pa, ker mnogo obiskovalcev ni dobilo vstopnic, se vrši poslovilni večer danes, v torek ob pol 9. uri zvečer v veliki dvorani Narodnega doma. Sodeluje godba. Vstopnice po 15, 10, 7 in 5 D. Obisk tega zanimivega večera priporočamo!

— **Sestanek umetnikov.** Strokovno združenje jugoslovanskih oblikujočih umetnikov v Ljubljani vabi svoje člane kakor tudi vse druge ustvarjalnoe umetnike (skladatelje, pisatelje in arhitekta) na sestanek, kateri se vrši v sredo, dne 27. t. m. v mali dvorani ljubljanskega magistrata. Na sestanku bo referiral skladatelj Anton Lajovic o projektiranem zakonu o zaščiti avtorskih pravic. Želati bi bilo, da se sestanka vdeležijo ljubljanski umetniki v polnem številu, kajti vprašanje o avtorskih pravicah se tiče vseh. Začetek ob 20. uri.

— **Najdena listnica.** Dne 8. septembra 1922 se je našla na glavnem kolodvoru v Ljubljani usnjata denarnica z srednjo vsoto denarja. Dobi se pri g. Anton Zupančiču, Gorenje Ponikve, pošta Trebnje ali Ponikve.

— **Zgubljena** je bila včeraj na vrtu restavracije Tivoli mala denarnica z malo vsebino denarja, in zlatim prstanom. Pošten najditelj se naproša, da aodda proti dobri nagradi. Alb. Lukmann, sluga, Bleiweisova cesta št. 13 na vrtu hišnika.

— **Izgubila se je** v nedeljo, dne 24. t. m. popoldne ob tri četrti na četrto uro popoldne od čevljarškega mostu do Kino Idealna črna boja. Pošten najditelj se prosi, naj odda proti dobri nagradi pri upravi našega lista.

— **Vojska na Erjavčevi cesti.** Predsnočjem se je vršila na Erjavčevi cesti pravcata vojska med devetimi podnočniki in stražniki, kjer je tekla tudi kri. Natančneje poročilo prinesemo kasneje, ker na policiji še nismo mogli dobiti poročila.

— **Polijske vesti.** Francetu Čerovskiju, stanujočemu v Jenkovi ulici št. 20 so bile ukradene suknene črtaše hlače, potem jahalne hlače in par čevljev, v skupni vrednosti 2500 kron. — Ludviku Fortuni je bila »Pred Škofijo« iz žepa ukradena rujava usnjata listnica z vsebino 800 kron v bankovcih a 10. dinarjev. V Gunduličevi ulici v Zagrebu je bilo vlomljeno v pisarno dr. Antona Pevalicu. Vlomilci so odnesli 7500 dinarjev vreden stroj z znamko »Schmith-Premiere«.

Maribor.

Zaključek mariborske pokrajinske razstave. (Naše posebno telefonsko poročilo.) Maribor, 25. septembra. (Izv.) V nedeljo ob 18. uri je bil oficijalen zaključek I. pokrajinske obrtne razstave v Mariboru. V oddeleku B pa je bilo veselo razpoloženje že preko polnoči. Ker je bilo lepo vreme in zadnji dan razstave, je bil obisk zelo velik. Zvečer je priredilo žensko društvo za razstavo zaslužnim odbornikom in drugim gostom prejo v kmečki hiši. Razpoloženje je bilo v nedeljo ob zvokih preciznega izvajanja godbe železniškega glasbenega društva »Drava« zelo animirano in veselo pozno v noč. Razstava je uspešno moralno in gmetno zelo dobro. Lep uspeh je dosegel vrtnarski in vinarški oddelek posebno pa umetniška izložba Grohar, na kateri se je prodalo skoraj polovico slik. Vseh obiskovalcev je bilo preko 80.000. Sklenjene kupčije presegajo 100 milijonov kron, kar je za pokrajinsko razstavo zelo veliko.

Mariborska porota. Pred tukajšnje poroto se je zagovarjal 53 let stari Josip Jagodič iz Lemberka pri Poljčanah, ki je osumljen dveh požigov, tatvine in goljufije. Dne 21. februarja je začelo goreti na strehi mlina posestnice Amalije Arzedšek. Ker pa je bil tedaj na strehi sneg, se je posrečilo ogenj pravočasno udušiti. Uro pozneje pa je začela prav na isti način goreti streha posestnika Antona Sivka. Poslednjemu je zgorelo vse poslopje, mnogo krme, orodja in poljedelski stroji, tako da ima Sivko okrog 300.000 škode. Obeh požigov je osumljen Jagodič, kakor tudi tatvine osumnika in goljufije, ki jo je zakrivil pri neki cehi. Jagodič se izgovarja s popolno pijanostjo. Po daljšem posvetoivanju je bil Jagodič oproščen požigov in tatvine, obsojen pa radi goljufije na 6 mesecev strogega zapora, katerega pa je vstevši s preiskovalnim zaporom večinoma že odsedel.

Celje.

Izobraževalno društvo »Bratstvo« v Celju naznanja vsem bratom in sestram, da se vrši v četrtek, dne 28. septembra ob 20. uri (8. uri zvečer) v društvenih prostorih v gostilni »Wilson« v Gaberjih veliki članski sestanek in je dolžnost vsakega člana, odnosno članice, da se istega sigurno udeleži. Na dnevnem redu so sestava dramatičnega odseka, plesne šole, predavanja itd., sploh sestava programa za bodoče delo. Vabljeni pa so tudi drugi, ki še niso člani ali članice, ki želijo sodelovati pri našem društvu. Mladina, organiziraj in izobražuj se za bodočnost! Odbor.

Mestna kopališča ob Savinji so zaprta, ker je nehala kopalna sezona.

Podeljevanje tiskarskih koncesij.

Društvo lastnikov tiskaren nam poroča:

V Ljubljani je sedaj šest tiskaren. Povsem opravičeno se lahko trdi, da za Ljubljano to število tiskarn popolnoma zadostuje in da o kakih lokalnih potrebah za nadaljne tiskarne ne more biti nobenega govora. Nasprotno že obstoječe tiskarne niso v polni meri zaposlene. Vpoštevati je namreč, da ne iščejo dela v Ljubljani samo tukajšnje tiskarne, temveč tudi tiskarne iz sosednih mest, kar je tudi povsem umevno, vsaj bi te tiskarne z lokalnimi naročili nikakor ne bi moglo izhajati.

Na vse te okolnosti je naše društvo merodajne faktorje ponovno opozarjalo. Tudi se je opozorilo na dejstvo, da je podeljevanje novih tiskarskih koncesij za tukajšnje obrt pogubonosno. Z ustvarjanjem novih tiskaren — ne da bi bila podana potreba — se obsoja tako stara, kakor tudi nova podjetja na slabotno vegetiranje, ker primanjkuje dela za toliko podjetij. Pri tej priliki pripominjamo, da so naše tiskarne navezane le na naročila podjetij v Sloveniji, ker imata Srbija in Hrvatska za svoja naročila dovolj lastnih tiskarn. Z ustvarjanjem novih tiskaren se podražuje pa tudi obrat. V Sloveniji je notorično pomanjkanje delavnih moči v tiskarski stroki, iz česar sledi, da bi moralo novo podjetje odzveti delavske moči vže obstoječim podjetjem, če hoče pričeti z obratovanjem. Teh pa drugače dobiti ne more kakor da obljubi višje plače kakor so običajne pri starih podjetjih in hočeš nočeš morajo tudi

slednja zvišati prejemke svojemu oseboju. Posledice čuti pa le naročnik.

Vse opozarjanje merodajnih krogov je pa kakor bob ob steno. Podeljujejo se nove koncesije brez ozira na vse kvarne posledice. Lokalna potreba je deveta briga in je nerazumljivo, da se ravno pri naši obrti postopa tako lahkomišlno. Vsaj je vendar obče znano, da se je pri podeljevanju koncesij za manufakturne in kolonijalne trgovine postopalo z največjo rigoroznostjo in so se prošnje za podelitev teh koncesij odklanjale kar engros. Dočim se je v stari Avstriji ravno glede tiskarskih podjetij postopalo z največjo muničnostjo in če se ni izkazala lokalna potreba, se tudi ni izdala koncesija, pa naj je prošil zanjo Peter ali Pavel.

Kakor se postopa v zadnjem času pri nas presega pa že vse meje. Stavba za sedmo tiskarno v Ljubljani še ni gotova, pa je že zopet nova tiskarna na vidiku.

Og. Dragotin Hribar in Rado Legvart razpošiljata okrožnice, s katerimi vabita na podpis delnic »Slovenske tiskarne«. Kakor izhaja iz okrožnice imata koncesije že v žepu, ker je navedeno, da so stroji že nakupljeni in tudi že v naši državi, prostori zasigurani ter se prične z obratom vže koncem tega leta. Potreba je seveda izkazana s tem, da so prišli Slovenska banka in njeni prijatelji do prepričanja, da je v Ljubljani potrebna in sicer neobhodno potrebna moderna tiskarna — do sedaj seveda še nimamo moderne tiskarne v Ljubljani — in vsled tega se koncesija tudi poštno-obratno podeli.

Dozdevno so za podelitev koncesij za tiskarsko obrt merodajne edinole zveze z vplivnimi faktorji, to pa tembolj, ker je eden gg. pozivateljev že imel par tiskarskih koncesij, katere je pa prodal. Ni tedaj nikakega povoda za zopetno podelitev koncesije, ker ista vendar ne sme postati predmet trgovanja.

V obrambo svojih članov, ki se na tak način lahkomišlno ogrožajo, protestiramo kar najodločneje proti takemu podeljevanju koncesij ter smo prisiljeni naše opravičene pritožbe iznesti javno, ker jih vlada noče upoštevati.

Sokolstvo.

»Ljubljanski Sokol« začne zopet teledaviti v prenovljeni telovadnici (Nar. dom) v ponedeljek 25. sept. popoldne po sledečem urniku: moška deca (od 6. do 14. leta): torek in petek od 5. do 6. 2; ženska deca (od 6. do 14. leta): ponedeljek in četrtek od 4. in pol do 5. in tri četrt; moški naraščaj (od 14. do 18. leta): ponedeljek in četrtek od 6. do polu 7.; ženski naraščaj (od 14. do 18. leta): sredo in sobota od tričetrt na 5. do 7.; člani (od 18. leta) I. oddelek: ponedeljek, sredo in petek od polu 7. do polu 8., II. oddelek: iste dneve od polu 8. do polu 9.; članice (od 18. leta): torek in sobota od 7. do 8. ure. Vpisovanje v posamezne oddelke vedno pol ure pred začetkom telovadbe. V naraščaj in deco se sprejema samo proti pismenemu dovoljenju starišev oziroma njih namestnikov. Zdravo!

Sport in turistika.

Lahkoatletična tekmovanja za prvenstvo Slovenije.

V nedeljo so se nadaljevala lahkoatletična tekmovanja za prvenstvo Slovenije. Predpolodne se je vršil propagandni stafetni tek skozi mesto na progi Igrišče Ilirije—Narodni dom—pošta—kavarna Evropa—ilirsko igrišče. Nastopile so stafete Primorja, Ilirije in Jadrana. Vsled taktične pogreške vodstva stafete Primorja je poslednja tek izgubila, dasi bi jo z znanimi svojimi tekači morala sigurno dobiti. Na konec proge je postavila slabega tekača, ki naravno ni zmogel konkurence priznanega Vidmajerja, dasi je bil pri zadnji predaji nad 60 m pred ostalimi stafetami. Zmagala je Ilirija v času 6.43,8. Sledi Primorje za korak in 15 m za Primorjem Jadran kot tretji. Popoldne so se dosegli nastopni izidi:

Tek 200 m: Perpar (P.) 24,4, Valtrič (P.), Pevalček (Il.).

Tek 400 m: Vidmajer 55 (Il.), Perpar (P.), Kregelj (J.).

Tek 1500 m: Bončina 4,43 (J.), Čuk (J.), Praunseis (J.).

Skok v daljavo z mesta: Perpar 280 cm (P.), Laik (J.), Vilhar (Il.).

Skok v daljavo z zaletom: Vidmajer 5,87 (Il.), Perpar (P.), Vodišek (Il.).

Met kopja: Podobnik 34 m (Il.), Lofk (J.), Zore (P.).

Olimpijska štafeta 100, 200, 400, 800 m: Ilirija 3,15, Jadran, Primorje. Zanimivo bi bilo zvedeti od lahkoatletičnega podsaveza, zakaj se ni tekla tudi štafeta 100, 200, 300, 400.

Skupna kvalifikacija po točkah: Ilirija 56, Primorje 55, Jadran 49.

V sredo se bodo tekmovanja zaključila s petobojem, hojo na 3000 m in tekom na 10.000 m. Izid prvenstva je še popolnoma negotov.

Kolesarska dirka za prvenstvo Slovenije se je vršila v nedeljo popoldne na progi Ljubljana—Vransko—Ljubljana.

na. Dirkalno je samo pet dirkačev. Prvi je došel Kosmatin v 3,2,15, drugi Šolar v 3,06,5, kot tretji in četrti istočasno Goltes in Zanoškar.

S. K. Primorje: S. K. Hermes 3:8 (2:2). V nedeljo se je vršila toli pričakovana prvenstvena tekma med Primorjem in Hermesom, ki je izpadla neodločena. Znano je, da ne vlada v Ljubljani posebno zanimanje za prvenstvene tekme, ako že niso finalne, ker so se povečini vršile pod nerazvitimi okoliščinami sportno zaostalih klubov. — Razmere pa so se v poslednjem času znatno izpremenile. Prvaku Slovenije, Iliriji, so vznikli opasni nasprotniki, boj ljubljanskega prvega razreda za prvenstvo se bje že med približno enakimi klubi. To je pokazal že zadnji nastop Hermesa proti Iliriji, pri katerem je morala poslednja napeti vse sile za premoč in zmago. V nedeljo pa je prvi nastopil še pojačan z bratom Pleš in z bojnim elanom, ki je od začetka do konca diktriral naravnost divji tempo. Hermesovo moštvo je lepo vibrano, žogo vodi s kratkimi pasovi, giblje se izredno hitro, razmešča se kaj posrečeno, le v napadu nima pravih sunkov na goal. Povsem drugačno je moštvo Primorja. Igra premišljeno, njegova igra, posebno z izpopolneno napadalno vrsto, je sunkovita ter vsled svojih dobrih strelcev vedno opasna. Po dolgem času smo mogli opaziti vzorno napadalno vrsto s krasno izpeljanimi izpadi in streli na nasprotna vrata. V njej so se pač opazili stari igralci Bregar F., Balinc in Vrandić, ki so primorskem moštvu na mah izpremenili obraz ter način igre. S temi igralci ter z bratcem Pavalcem, srednjim halfoom Birso in krilcem Žargliem si je Primorje osvojilo jedro svojega prvega moštva. Postave moštev: Hermes: Mihelič, Vlah-Prešeren, Hribernik-Cerne-Jesih, Madžan - Rozman - Pleš I. - Pleš II. - Zemlok. Primorje: Petelin, Pavalec - Ternovic, Bregar I. - Birsa - Vrandić, Žargi I. - Bregar R. - Balinc - Bregar F. - Žargi II. Primorje igra proti solncu, kar omogoči Hermesu, da pritisne v prvih 5 minutah, ne da bi mogel doseči goal. Nato sledi protinapadi, iz katerih pade prvi goal za Primorje po Bregaru Romanu; neubranljiv po svoji veherentnosti običi visoko v mreži. Kmalu izjednači Hermes vsled nerednosti primorskega vratarja, kateremu se izpod nog izvije žoga. Napadalna vrsta Primorja pritiska vse huj, ko zabije Balinc drugi goal, s katerim vodi do tik pred konec prvega polčasa, kjer sodnik prisodi Primorju vsled foula desnega halfa enajstmetrovko, ki jo Pleš izpremeni skozi roke vratarja v goal. V drugem polčasu se posreči Hermesu na desni strani gneča pred primorskimi vrati, iz katere doseže tretji goal. Kmalu nato izravna drzen solo Bregar Fr. Igra je ostala nedoločena, dasiravno je Primorje bilo nesporno, boljše moštvo, njeni goali so bili vzorno napeljeni in izstreljeni. Kljub trdovratnemu in dolgotrajnemu napadanju pa se mu vendarle ni posrečilo doseči zmage. Igra je bila kakor rečeno vseskozi napeta, nudila je prvorazredno igro, posebno na strani Primorja, koje napadalna vrsta je zopet oživila stare vtise velikih ljubljanskih nogometašnih tekem po preobratu. Zadnjih 30 minut je Primorje igralo vsled poškodbe leve zveze z desetimi možmi. Sodil je brezhibno gosp. Ochs iz Celja.

S. K. Slovan, Ljubljana: S. K. Korotan Kranj 6:0 (2:0). V nedeljo 24. t. m. je gostoval ljubljanski Slovan v Kranju, kjer je igral tekmo s tamšnjim S. K. Korotan. Igra je bila živahna in izredno zanimiva. Slovan je bil prvi polčas v lahki, drugi polčas prav polni premoči. Ta premoč bi bila lahko izražena v še večjem razmerju goalov, da ni Slovan vsled svoje neodločnosti zamudil nebroj lepih pozicij pred goalom Korotana. — Korotan igra brez izrazite kombinacije. Moštvo je hitro, požrtvovalno in dobro izurjeno, zlasti močna je obramba. — Igrišče je prekratko in preozko ter je radi slabega terena komaj uporabno. Sodnik prilično dober.

Društvene vesti.

Društvo zobotehnikov sklicuje skupen sestanek vseh članov v sredo, dne 27. septembra pri »Novem svetu« ob pol 8. uri zvečer. Radi važnosti je vsakega člana dolžnost, da se sestanka udeležijo. — Odbor.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo, dne 27. septembra t. l. ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvo na pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta šte. 12, pritično, desno.

PERILO

za dame, gospe in deco, opreme za novorojenčke, po najnižjih cenah pri: **A. Sinkovic nasl. R. Soss** Ljubljana, Mestni trg 19.

E. GABORIAU:

Zločin v Orcivalu.

(Dalje.)

»Z Jenny Fancy?« je vprašal oče Plantat nekoliko začuden.

»Da, z miss Fancy.«

»Seveda se je sestala.«

»Večkrat?«

»Dokaj pogosto. Po tistem prizoru pri »Belle Image« se je vrgla nesrečnica v najstrašnejši razvrat. Ali jo je pekla vest zaradi ovadne, ki je bila kriva Sauvresyjeve smrti, ali je slutila, da se je zgodil zločin, kdo ve? Gotovo je, da je začela popivati kakor blazna in se je pogrezala od tedna do tedna globlje v blato propalosti...«

»In grof se je vendar sestajal z njo?«

»Ker je bil primoran. Pregarjala ga je tako, da se je v resnici bal. Kakor hitro ji je pošel denar, je pošiljala ponj odposlanca s sumljivimi obrazy, in grof ga je dajal. Nekoč je odrekal: še tisti večer je prišla sama, seveda pijana, tako da jo je odpravil le z največjo težavo. Vedela je, da je bil ljubimec gospe Sauvresyjeve, in je to izrabljala: vršilo se je izsiljevanje v pravem pomenu besede. Sam mi je pravil, koliko skrbi mu povzroča. Rekel je, da se je ne odkriža drugače, nego ako jo da zapreti, a to sredstvo da se mu upira.«

»Je li že dolgo, kar sta se videla zadnjikrat?«

»Bogme,« se je oglasil doktor Gendron, »tri tedne še ni tega, ko sem bil v Melunu na posvetu in sem po naključju zagledal grofa in njegovo prijateljico pri oknu nekega hotela; ko me je grof opazil, se je naglo umeknil.«

»To se pravi, da ni več dvoma — —,« je zamrmral policijski agent.

A umolknil je. Baš tisti hip je vstopil Guespin med dvema otročnjakoma.

V dvajset štirih urah se je postaral nesrečni valfeuilluski vrtnar za dvajset let. Oči so mu ležale globoko v jamah in skrivljene ustnice mu je obrobila pena. Večkrat je trudoma goltnil, kakor bi s težavo in muko požiral slino.

»Nu,« ga je vprašal preiskovalni sodnik, »ali ste se premislili?«

Jetnik ni odgovoril.

»Hočete li izpovedati?«

Gneven krč je stresel Guespina od glave do nog; iz oči so mu šinili plameni.

»Izpovedati!« je rekel s hripavim glasom. »Izpovedati? Čemu?«

Obupno je vzmahnil z rokami kakor človek, ki se je zdavnaj odrekel vsakršni nadi rešitve, in vzkliknil:

»Kaj sem vam storil, Bože moj, da me tako trpinčite? Kaj pravzaprav hočete, da naj povem? Da sem jaz storilec? To bi radi? Dobro, naj bo: jaz sem! Tako, zdaj ste zadovoljni. Odsekajte mi glavo, a brž, ne mučite me delj!«

Mrklo strmenje je pozdravilo Guespinovo izjavo. Kaj? Priznal je?!

Gospod Domini je imel toliko dobrega vkusa, da ni pokazal zmagoslavja; še z obrazom ni trenil, čeprav ga je priznanje iznenadilo da nikoli tega.

Samo gospod Lecoq je ohranil vzlic začudenju nekaj prisotnosti duha. Stopil je h Guespinu in ga potrepljal po rami.

»Daj, prijatelj,« mu je rekel z očetočkim glasom, »ne klati budalosti! Meniš li, da ima gospod preiskovalni sodnik kak skrit vzrok, da bi ti hotel škoditi? Nezmisel, kaj? Ali pa morda misliš, da sem se jaz zaklel zoper tebe in te hočem spraviti pod sekiro? Gotovo ne! Zgodil se je zločin — zdaj iščemo krivca. Ako si nedolžen, pomagaj nam najti tistega, ki ni. Kaj si počel od srede zvečer do četrtega zjutraj?«

Toda Guespin je vztrajal v svoji divji zakrknjenosti.

»Kar sem imel povedati, sem povedal,« je dejal.

Tedaj se je Lecoqov glas izpremenil: prej dobrohoten, je postal strog.

»Vedi,« je vzkliknil, odstopivši korak nazaj, kakor bi hotel bolje presoditi učinek svojih besed; »vedi, da nimaš pravice molčati! In če bi tudi molčal, bedak, mari misliš, da policija ne izsledi vsega? Tvoj gospodar te je poslal v sredo zvečer po opravkih, ne? Koliko ti je dal s seboj? Bankovec za tisoč frankov?«

Jetnik je pogledal gospoda Lecoqa z izrazom tope prepadenosti.

»Ne,« je zajecjal, »bankovec za petsto frankov.«

Kakor vsi veliki umetniki v trenutkih svojih glavnih nastopov, je bil tudi policijski agent globoko razburjen. Njegov presenetljivi izsledovalni dar mu je vdehnil to smelo misel, katere uspeh je pomenil hkrati popolno zmago.

»A zdaj mi povej ime tiste ženske,« je rekel nato.

»Ne vem ga, gospod.«

»Saj nisi tepec! Majhna je, kaj ne, dokaj zala, temnolasa in blede, z velikimi črnimi očmi?«

»Mari jo poznate?« je vprašal Guespin z glasom, ki je trepetal od razburjenja.

»Da, prijatelj! In če želiš vedeti njeno ime, da boš mogel zanj: zove se Jenny Fancy.«

Guespinov gnev se je izpremenjal v brezmejno začudenje. Z vidnim naporom vse svoje miselne sile se je vpraševal, kako more biti ta mož poučen o dejanjih, ki jih po vsej človeški pameti ne bi smela vedeti živa duša.

Toda že je detektiv povzel:

»Zdaj, ko sem ti povedal ime črnolasko, povej ti meni, kako in zakaj ti je izročil grof Trémorelski bankovec za petsto frankov.«

»Gospod grof mi ga je dal zato, ker v trenutku mojega odhoda ni imel drobiža, menjat pa ni maral poslati. Rekel je, naj prinesem ostanek nazaj.«

»In zakaj se nisi pridružil tovarišem, ki so te čakali pri Weperju v Batignollu?«

Nikakega odgovora.

»Kako se je glasilo grofovo naročilo?«

Guespin se je obotavljal. Njegove oči so blodile od preiskovalnega sodnika do očeta Plantata, od zdravnika do detektiva; in zdelo se mu je, da vidi na vseh obrazih odsev poglavitnega zmagoslavja.

Prešinila ga je misel, da se posmehujejo; nastavili so mu past, on pa je bedasto skočil vanjo. Zbal se je, da ne bi z odgovarjanjem še poslabšal svojega položaja. In vnovič se ga je polastil strašen obup.

»Oh!« je vzkliknil, obračaje se h gospodu Lecoqu, »nikoli ste me! Ničesar niste vedeli, pa ste pripovedovali izmišljotine, da bi doznali resnico; in jaz sem bil tako neumen, da sem odgovarjal. Zdaj boste obračali vse moje besede zoper mena?«

»Kaj! Ali misliš že spet znoret?«

»Ne, pač pa vidim, kako in kaj! Nič več vam ne pojdem na led. Rajši poginem pri tej priči, nego da bi zinil še besedo!«

Ko ga je hotel agent mrtiti, je dodal z idiotsko trmo:

»Sicer pa nisem tako neumen, kakor mislite: vse, kar sem povedal, so same laži.«

Ta nepričakovani obrat jetnikovega mišljenja ni iznenadil nikogar. Če so osumljenci, ki se drže svojega obrambnega načrta kakor želva lupine, so tudi drugi, ki ga izpreminjajo pri vsakem novem zaslišanju in preklicujejo danes, kar so včeraj trdili, ter si izmislijo jutri spet drugačno istorijo, da je pojutritšnjem vnovič utajé.

Gospod Lecoq je zaman prigovarjal Guespinu, da nima počemu molčati; niti trud preiskovalnega sodnika mu ni vabil besedice.

(Dalje prili.)

PRODAJA:

VRTNARIJO, popolnoma urejeno, 2 orala dobrega vrta, na krasni legi, tudi za stavbišče zelo primerno. Celje, Ljubljanska cesta 23a. 554

MALO POSESTVO s hišo in vrtom na prometnem kraju, pripravno za kolarško obrt. Ponudbe z navedbo cene na Ivan Grašič, kolar, Trbovlje, p. Smlednik. 549

PSE, pristne ovčarje, dobre čuvaje S. Potočnik, Selenburgova ulica 6/I. 548

HIŠA v Kamniku na glavnem trgu s korporacijsko pravico prostovoljno. Več pri upravi lista. 547

ENONADSTROPNO HIŠO s trgovino v Ljubljani. Naslov v upravi lista. 528

SLUŽBE:

MANIPULANTNI URADNIK vinske in spirituozne stroje, obnem izvrsten vinogradnik in kletar z dobro prakso in teoretično izobrazbo in dobri izpričevali išče, oziroma želi spremeniti dosedanje mesto h kakemu podobnemu podjetju, oziroma, kot vinogradnik in kletar h kakemu vinogradu. Ponudbe se prosijo pod šifro »Vino in spirituoz« na upr. lista. 552

MLADA GOSPA želi vstopiti kot sotrudnica, blaginjska ali družabnica v spec. trgovini v Ljubljani ali v Mariboru. Naslov v upravi lista. 544

ISCEM dobrega pomočnika za boljša dela. Hirana in stanovanje v hiši. Ivan Cerar, čevljar, Stob 54, Domžale. 543

PRODAJALKA, večja nemškega in slovenskega jezika, se sprejme takoj v večjo trgovino z mešanimi blagom na deželi. Reflektira se le na dobro, zanesljivo moč. Naslov v upravi lista. 529

RAZNO:

RAZPOLAGAM S KAPITALOM do 1 milijon kron ter želim vstopiti kot kompanion v kako dobro idoe podjetje. Cenjene ponudbe pod »Sotrudnik — Irena« na upravo lista. 553

REZANJE DRV Z MOTOR- NIM OBRATOM! Naročila se sprejemajo Ludvik

Peršič, na Friškoven pri Ljubljani. 533

KDO MI POSODI 25.000 dinarjev v svrhu otvoritve gostilne za dobo treh let proti primernim obrestim. Za kritje denarja izdam me-nice. Cenj. ponudbe se prosijo na upravo tega lista pod »Bančni uradnik«. 537

SPREJMEM stare klobuke, velurje i. dr. v preoblikovanje. Tudi vsa modistovska dela, svileni klobuki, čepice itd. Nova naročila izvršim

točno, okusno in ceno. J. Stemberger, Dunajska cesta št. 9. 541

AUTO

Bencin. — Pneumatika. Olje. — Vsa popravila. — Mast. — In vožnje. — Le prvotno blago in delo po solid. cenah nudi Jugo-Auto d. z o. z. v Ljubljani.

Urar Ed. Škopek
Ljubljana, Mestni trg št. 1.
Volika zaloga ur, zlatnine, srebrnine in optike. — Popravila se izvršujejo strokovno in po jamstvu. — Cene nizke.

Damske kostume, plašče, francoske toalete.

Obleke za gospode po najnovejših krojih izvršuje po naročilu in po meri v najhitrejšem času

F. Potočnik

krojačnica za dame in gospode Ljubljana, Selenburgova 6/I. Sprejemajo se tudi naročila iz dežele po znižanih cenah.

Med. univ. dr. RUDOLF ZALETEL

se preseli dne 25. t. m. v Selenburgovo ulico 6 I. nadstropje, desno ter bo začel redno ordinirati vsak dan od 9.-11. dopol. in 2.-4. popol.

Išče se lokal

primeren za kako trgovino, na razmeroma prometnem kraju. Ponudbe pod »lokal« na upravo lista.

Večjo množino časopisnega papirja prodaja uprava „Jugoslavije“.

Zdravnik dr. Zoran Jošt
ordinira. št. 26 ŽALEC št. 26 (Kodrétova hiša.)

RAZGLAS.

Pri mestni klavnic celjski je oddati službo

obratovodje.

V pošte priidejo predvsem prosilci, ki so opravljali že slične službe in osebe, ki so kot dalje služeci podčastniki bili v vojaški službi. Plača po dogovoru.

Pravilno kolekovane prošnje, katerim je priložiti rojstni, domovinski list, izpričevalo o dosedanjem civilnem in vojaškem službovanju in nprstveno izpričevalo je vložiti do 8. oktobra t. l. pri mestnem magistratu.

Mestni magistrat celjski,
dne 19. septembra 1922.

Župan:

Dr. Hrašovec, s. r.

Sprejmemo spretnega, agilnega in zanesljivega

akviziterja

za nabiranje oglasov za časopis in razne publikacije.

Zglasiti se je v upravi našega lista med 9. in 10. uro

dopolne. Prednost imajo v tej stroki že izvežbani akviziterji.

Blago

za prevleko divanov in drugega pohištva v veliki izbiri, dalje različno platno in jute za tapetnike, sedlarje itd. priporočila tvrdka A. & E. Skaberné, Ljubljana

Prodaja se

stavbeni prostor

za zidanje malih stanovanjskih hiš ali pa industrijsko v Ljubljani. — Naslov pri: ALOMA COMPANY, anončna dr., Kongresni trg 3/I, Telefon šte. 174.

Prodaja nepremičnin

v najbolj prometni ulici ZAGREBA, sestojé iz:

ene velike hiše na ulico, na dvorišču 2 novozgrajeni zgradbi za stanovanje in velika delavnica z električno razsvetljavo, dva velika dvorišča, velik vrt, električna železnica do hiše. — Ves prostor obsega 4200 m². Objekt se nahaja na izborni poziciji in je prikladen za veletrgovino gradbenega materiala, lesa, žita, sena itd. Donaša letno Din 175.000 — najemnine. Cena Din 875.000 —. Natančneje pri lastniku

J. PREBIL, ZAGREB, Nikoličeva ulica 10.

Odvetnik dr. Josip Capuder

naznanja, da je otvoril svojo odvetniško pisarno ter jo pridružil odvetniški pisarni dr. Antona Švigelja v Ljubljani, Dalmatinova ulica 11.

ŽIVINO

govejo, prašiče, ovce itd. prevzema pod ugodnimi pogoji v komisijo. — Natančna pojasnila pri tvrdki

J. SUCHARDA, veleklavnic, PRAG-KARLIN, ČSR.